

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

Wysoki Sejmie!

Przydzielone uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 24. października r. b. komisji gospodarstwa krajowego sprawozdanie Wydziału krajowego o popieraniu melioracyj obejmuje 8 działów, w których Wydział krajowy zdaje sprawę z czynności swych podjętych w tej gałęzi gospodarstwa krajowego w ciągu ostatniego roku.

Działy te traktują o następujących przedmiotach:

- I) O wykonaniu uchwał powziętych przez Wysoki Sejm na ostatniej sesji;
- II) o organizacyi spółek wodnych;
- III) o postępie budowy tak przy krajowych, jak i powiatowych, oraz spółkowych przedsiębiorstwach melioracyjnych;
- IV) o pracach przygotowawczych dla nowych projektów melioracyjnych i regulacyjnych;
- V) o rubryce XIII. preliminarza funduszu krajowego na rok 1891;
- VI) o załatwieniu przekazanych Wydziałowi krajowemu petycyj sejmowych, tudzież innych ważniejszych sprawach, których ostateczne załatwienie podlega uchwałom Wysokiego Sejmu;
- VII) o czynnościach krajowego biura melioracyjnego i stanie jego personalu;
- VIII) wreszcie o udziale naszego kraju w państwowym funduszu melioracyjnym.

Ponieważ Wydział krajowy w powyższym przedłożeniu nie występuje z wnioskami co do przeprowadzenia nowych projektów melioracyjnych i ogranicza się do zdania sprawy ze swych czynności w tym dziale administracyi, przedłożenie zatem powyższe nie dało powodu komisji gospodarstwa krajowego do podniesienia jakichkolwiek wątpliwości a uwagi co do wydanych w tym przedmiocie przez Wydział krajowy zarządzeń, przedkłada komisya Wysokiemu Sejmowi w porządku odpowiadającym sprawozdaniu Wydziału krajowego.

I.

Z uchwalonych przez Wysoki Sejm w roku ubiegłym projektów do ustaw o podwyższeniu zasiłków publicznych na osuszenie bagiem rudnickich i o wykończeniu regulacyi Nowego Brnia z dopływami, pierwszy projekt przedłożonym będzie wedle reskryptów Ministerstwa rolnictwa z dnia 24. czerwca 1889 L. 5087 i z dnia 11. kwietnia 1890 L. 749 do Najwyższej sankeyi dopiero w roku

przyszłym, po konstytucyjnym zatwierdzeniu preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na rok 1891, drugi zaś projekt o regulacji Nowego Brnia, uzyskał już na dniu 29. sierpnia 1890 zatwierdzenie cesarskie, o czem przekonała się komisya z udzielonego jej w krótkiej drodze pisma c. k. Namiestnictwa z dnia 14. października 1890 L 74.620 wystosowanego do Wydziału krajowego.

Z tego powodu uważa komisya gospodarstwa krajowego wstawione do preliminarza funduszu krajowego na rok 1891 dotacje, mianowicie:

dodatkowy zasiłek na osuszenie bagiem rudnickich w kwocie 10,520 zł. (poz. 164 f.) i drugą ratę zasiłku krajowego na regulację Nowego Brnia w kwocie 15,471 zł. (poz. 164 d.) za uzasadnione.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 26. listopada 1889 LS. 432, mocą której Wydział krajowy otrzymał polecenie wstawienia do budżetu na rok 1891 odpowiedniej kwoty na popieranie mniejszych robót melioracyjnych, przedsięwziętych przez spółki wodne lub właściciele ziemskich, proponuje Wydział krajowy wyznaczenie na ten cel dotacyi rocznej w kwocie 5,000 zł i zaznacza przytem, że Ministerstwo rolnictwa w uwzględnieniu uwag poczynionych w roku zeszłym przez komisję gospodarstwa krajowego, oświadczyło gotowość wstawienia do budżetu państwowego na rok 1891 dotacyi 5,000 zł. na subwencyonowanie mniejszych robót melioracyjnych w Galicyi.

Dotacyę powyższą, która wstawioną została przez Wydział krajowy na razie w dosyć skromnej kwocie, uważa komisya gospodarstwa krajowego za usprawiedliwioną, tem bardziej, żeznaczona tem samem potrzeba popierania w naszym kraju drobnych melioracyj, skłoniła już Ministerstwo rolnictwa do subwencyonowania w roku bieżącym robót przez Wydział krajowy proponowanych (w sumie 3,550 zł. dla czterech robót w powiatach: lwowskim, brzeskim i nowotarskim).

Komisya gospodarstwa krajowego nie może pominąć jednak tej sposobności, aby nie zwrócić uwagi Wydziału krajowego na tę okoliczność, że oprócz osuszeń, nawodnień i ochrony brzegów, mogłaby być w tej dotacyi skutecznie popartą kultura torfowisk zajmujących wedle zeszłorocznego sprawozdania z czynności Wydziału krajowego w 43 powiatach obszar 79,243 morgów, który obecnie jest nieużytkiem a przy zastosowaniu kultury groblowej i nawozów mineralnych, przynieść może korzyści gospodarstwu krajowemu. Komisya wyraża przytem oczekiwanie, że Wydział krajowy nie ograniczy się tylko do wyjednania dla naszego kraju wstawionej dla Galicyi dotacyi 5,000 zł. z funduszu państwowego, lecz starać się będzie w miarę potrzeby o uzyskanie dalszych zasiłków z państwowej dotacyi melioracyjnej, uchwalanej, corocznie w wysokości około 80,000 zł. co tem bardziej zdaje się możliwem, że Ministerstwo rolnictwa przy rozdzielaniu tej dotacyi nie wymaga w innych krajach koronnych równoczesnego subwencyonowania z funduszy krajowych.

II.

Tylekrotnie w Wysokim Sejmie omawiana sprawa organizacyi spółek wodnych bliską już jest ostatecznego załatwienia, gdyż dla niezawiązanych jeszcze trzech spółek wodnych, dla osuszenia bagien Niskich i Oleskich, oraz dla regulacyi Krzemienicy, czynności przygotowawcze zostały przez władze polityczne już ukończone, tak że obecnie pozostaje właściwie tylko zarządzenie wyboru Wydziału dla każdej spółki.

Opóźnienie zawiązania spółki wodnej dla krajowego przedsięwzięcia regulacyi Krzemienicy nie wstrzymało robót przy tej melioracyi, gdyż prowadzącym zarząd jest tu Wydział krajowy; natomiast roboty przy spółkowych przedsięwzięciach osuszenia bagien Niskich i Oleskich, nie mogły być jeszcze dotychczas rozpoczęte, bo zarząd budowy spoczywać ma w rękach spółek wodnych, dotąd niezorganizowanych.

Również i regularne wpłacanie datków konkurencyjnych przy tych przedsięwzięciach, gdzie spółki się zawiązały, jest zapewnione, niektóre bowiem spółki wodne jak np. dla regulacyi Łęgu

i Trześniówki niszczą datki, inne zaś uchwały zaciągnąć pożyczki z krajowego funduszu pożyczkowego, które Wydział krajowy w miarę potrzeby i postępu budowy w ratach częściowych zalicza.

Nie zachodzą potrzeby obawy, żeby spółki wodne mogły się uchylić od przypadających na nie datków konkurencyjnych i cały ciężar kosztów robót melioracyjnych spaść miał na fundusze publiczne, co zresztą wobec wyraźnych postanowień krajowej ustawy wodnej, przyznającej dla tego rodzaju prestacji egzekucję polityczną i pierwszeństwo hipoteczne, było do przewidzenia.

III.

Z przedstawionego przez Wydział krajowy postępu budowy przy 11 przedsiębiorstwach, zasilanych z funduszu krajowego i państwowego melioracyjnego okazuje się, że dotychczas roboty tylko przy jednej spółce wodnej dla regulacji odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Nadbrzeziańską zostały ukończone, przy dalszych dwóch spółkowych przedsiębiorstwach regulacji Starego Brnia i osuszeniu bagien Rudnickich, tudzież przy regulacji górnego biegu Gniłej Lipy bliskimi są wykończenia a przy innych przedsiębiorstwach znajdują się w toku.

Roboty zostające pod zarządem Wydziału krajowego i Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu postępują prawidłowo, prowadzą się oszczędnie i uprawniają nadzieję, że w terminach oznaczonych ustawami będą ukończone.

Uzyskana przez zarządy budowy przy krajowych przedsiębiorstwach oszczędność w ciągu jednego tylko roku 1889 wynosi:

1) przy regulacji Łęgu	15,847 zł. 3 ct.
2) „ „ Gniłej Lipy	11,569 „ 94 „
3) „ „ Trześniówki	5,429 „ 94 „
4) „ „ Krzemienicy	2,946 „ 30 „

Przy jednym zaś tylko przedsiębiorstwie krajowym regulacji Kisieliny, okazało się jak w latach poprzednich także i w roku 1889 przekroczenie kosztorysu w kwocie 2,699 zł. 93 ct., co w sprawozdaniach swych tłumaczy Wydział krajowy niedokładnością obliczeń operatów rządowych dla obwałowania Wisły i lewego brzegu Dunajca, oraz trudnością robót ziemnych w twardych ilach nadwiślańskich w czasie zeszłorocznej posuchy.

Mniej korzystnie przedstawia się natomiast postęp robót przy melioracjach zostających pod zarządem spółek, gdyż rozmiar wykonanych robót jest nieznaczny, a wskutek tego nieproduktywne wydatki administracyjne zanadto obciążają rubrykę wydatków.

Powodu tego niepomyślnego objawu szukać należy w administracji i kierownictwie technicznym, zajmujący się bowiem zarządem spółki obywatele i przyjęci chwilowo technicy, nie mogą zastąpić odpowiedzialnych urzędników czy to krajowych, czy też powiatowych, jakich mają do dyspozycji przedsiębiorstwa krajowe i powiatowe.

Z tego powodu komisya gospodarstwa krajowego uważa za wskazane zalecić Wydziałowi krajowemu, ażeby przedkładając w przyszłości projekta do ustaw melioracyjnych wziął pod ścisłą uwagę, czyby robót melioracyjnych nie należało wykonywać z reguły w drodze przedsiębiorstw krajowych lub powiatowych, a przynajmniej techniczne kierownictwo robót oddawane było odpowiedzialnym technicznym urzędnikom krajowym.

IV.

Z przygotowywanych przez Wydział krajowy projektów dla nowych robót melioracyjnych i regulacji, trzy operaty już o tyle dojrzały, że w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z d. 21. stycznia 1887 L. S. 1067 przedłożone zostały Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia mianowicie: projekta

dla regulacji Białej, o której to sprawie Wydział krajowy osobne przedłożenie zapowiedział, dla osuszenia bagien w dolinie Wisłoka, Młeczki i Sanu w powiatach łancuckim i jarosławskim, tudzież dla regulacji Złotej Lipy w powiatach brzeżańskim i podhajeckim.

Nadto jak ze sprawozdania czynności biura melioracyjnego okazuje się, znajdują się w stadyum przygotowania dalsze projekta dla zabezpieczenia Powiśla od powodzi: 1) w powiecie mieleckim (obwałowanie Wisły i Wisłoki), 2) w powiecie dąbrowskim (uzupełnienie obwałowania Wisły); 3) w powiecie brzeskim i bocheńskim (obwałowanie Wisły i prawego brzegu Raby wraz z regulacją Uszwicy); 4) w powiecie bocheńskim (regulacja Drwinki wraz z uzupełnieniem obwałowania Wisły i lewego brzegu Raby) 5) w powiecie wielickim (obwałowanie Wisły od Podgórza w dół z regulacją Drwiny, Serafy i Podłężówki); 6) wreszcie w powiecie krakowskim (obwałowanie lewego brzegu Wisły od Krakowa do granicy, z regulacją potoku Kościelnickiego, Dłubni i Białuchy).

Jak z tego wyliczenia zamierzonych robót widać, studia przygotowawcze obejmują już całe Powiśle między Zawichostem a Krakowem i wkrótce dojdzie kraj do tego, że wykonanie robót zabezpieczających Powiśle od powodzi, w myśl programu Wydziału krajowego, przedstawionego w sprawozdaniu melioracyjnym z r. 1884 (alegat 45. stenogr. sprawozdań) zapewnionem zostanie.

Uznając w zupełności ważność i nagłość robót melioracyjnych na Powiślu, komisya gospodarstwa krajowego jednak wyraża zdanie, że Wydział krajowy powinien taką samą baczność zwrócić na północno wschodnią część kraju, gdzie znaczne obszary zabagnionych gruntów w dolinie Bugu, Pełtwi, Raty, i Sołokii tudzież w dorzeczu Styru, wymagają rychłego uporządkowania.

Jakkolwiek Wydział krajowy zapowiada, że projekta regulacji Bugu i Pełtwi wraz z nawodnieniem łąk nadbrzeżnych w powiecie lwowskim, wykonane będą do roku 1892, to jednak chcąc dać wyraz temu swojemu zdaniu, przedstawia komisya Wysokiemu Sejmowi do uchwały rezolucyę, wzywającą Wydział krajowy do przyspieszenia melioracji bagien w dorzeczu Bugu i Styru.

V.

W dziale 5-ym uzasadnia Wydział krajowy powiększenie personalu biura melioracyjnego o jednego inżyniera asystenta, którym na żądanie komitetu Towarzystwa rolniczego krakowskiego ma być wzmocnioną krakowska ekspozytura, następnie płac dwóch inżynierów asystentów, dodatek personalny (200 zł.) dla jednego inżyniera, dodanie ekspozyturze krakowskiej stałego rysownika a ekspozyturze sanockiej dwóch dozorców drenarskich, uzasadnia dalej wysokość dotacyi potrzebnej w r. 1892 na utrzymanie stacyj ombrometrycznych i wodoskazowych, wreszcie bardzo ważną pozycyę 163 rubryki XIII, w której tytułem 33 $\frac{1}{3}$ %-owych zasiłków krajowych na miejscową regulacyę 9 rzek karpackich proponuje na rok 1891 dotacyę w łącznej sumie 55,568 zł. w. a.

Uznając podwyższenie dotacyi na biuro melioracyjne za usprawiedliwione i zalecając Wydziałowi krajowemu, ażeby tak oględnie, jak dotychczas, postępował przy wzmacnianiu biura doбором tylko ukwalifikowanych techników egzaminowanych, zaznacza komisya gospodarstwa krajowego, że proponowane przez Wydział krajowy subwencye na lokalne regulacye rzek niespławnych odpowiadają wymogom uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. października 1882, gdyż regulacye te mają już zapewnioną pomoc skarbu państwa w wysokości $\frac{1}{3}$ części kosztów i przeważnie na wniosek c. k. Namiestnictwa zostały podjętymi. Z tego powodu przedstawia komisya Wysokiemu Sejmowi zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego do uchwalenia dotacyę na rok 1891 w wymienionej powyżej sumie 55,568 zł. wal. austr.

Komisya gospodarstwa krajowego wyraża przytem oczekiwanie, że te regulacye lokalne podejmowane przy pomocy państwowego funduszu budowli wodnych nie przyniosą uszczerbku regulacji dolnych przestrzeni tych rzek, zostających pod wyłączną pieczę państwa, dla których właśnie ten fundusz państwowy w pierwszym rządzie jest przeznaczonym.

Komisya ma tu przedewszystkiem na myśli dalszą przestrzeń Sanu, z kąd często wpływają petycye do Wysokiego Sejmu i Wydziału krajowego o zabezpieczenie brzegów tej rzeki w przestrzeni granicznej między Kuryłówką a Kopkami, nie mniej też w powiecie tarnobrzeskim wzdłuż budujących się obecnie wałów sanowych.

VI.

W dalszej części sprawozdania zatytułowanej „Inne ważniejsze sprawy w dziale budowy wodnych“ zdaje Wydział krajowy sprawę z wykonania mniejszej wagi uchwał sejmowych, przekazanych mu przez Wysoki Sejm petycyj i niezafatwionych sprawozdań komisyjnych, oraz porusza żywotną dla kraju sprawę regulacji rzek karpackich z okoliczności prowadzonych rokowań z rządem o regulację Łomnicy i Soły.

Wszystkie te uchwały i petycye załatwił Wydział krajowy, o ile to leżało w jego zakresie działania, zupełnie prawidłowo i wedle możności jak najprzychylniej dla stron interesowanych, a gdy w jednym specjalnym wypadku, mianowicie w sprawie przyspieszenia założenia ksiąg wodnych, chodziło o współdziałanie c. k. rządu, to c. k. Namiestnictwo poleciło c. k. Starostwom jak najrychlejsze wykonanie przepisów krajowej ustawy wodnej po myśli sprawozdania komisji pracowniczej.

Mniej natomiast pomyślnie przedstawia się kwestya regulacji rzek karpackich, wywołana wylewami rzek w r. 1884, której to regulacji domagał się Wysoki Sejm w całym szeregu uchwał powziętych na dniu 17. października 1884.

Jak bowiem z przeprowadzonej między Wydziałem krajowym a c. k. rządem korespondencji okazuje się, nie tylko sprawa ta mimo upływu lat sześciu nie postąpiła naprzód, ale nadto c. k. Ministerstwo rolnictwa, przychylając się częściowo do wniosków Wydziału krajowego i c. k. Namiestnictwa, w przedmiocie regulacji jednej z rzek karpackich, redukuje udział skarbu państwa w kosztach z 60% proponowanych w rządowym projekcie ustawy przedłożonym w r. 1885 Radzie państwa początkowo na 40%, obecnie zaś na 50%, wymierzając przytem zasiłek nie z ogólnych funduszy państwowych, lecz ze stosunkowo szczupłego funduszu melioracyjnego.

Komisya gospodarstwa krajowego aprobeje w zupełności zajęte w tej sprawie zasadnicze stanowisko Wydziału krajowego, który na podstawie ustępu drugiego §. 1. państwowej ustawy melioracyjnej domaga się od Rządu przeprowadzenia regulacji rzek karpackich w drodze ustawodawstwa państwowego przy takim zasiłku skarbu państwa, jak to sam rząd w r. 1885 proponował.

Najprzód bowiem unormowaną państwową ustawą melioracyjną wymiar zasiłku państwowego jest zbyt szczupły, aby przy takiej pomocy państwa kosztowne regulacje rzek górskich mogły być przeprowadzone; powtóre gdyby nawet kraj zdecydował się przyjąć propozycyę Ministerstwa rolnictwa, to przy obecnym stanie państwowego funduszu melioracyjnego, gdzie w ogóle około 5,400.000 zł. w. a. jest do dyspozycyi, przy pomocy tego funduszu byłaby możliwą do przeprowadzenia regulacja zaledwie 2 rzek karpackich, a dalsza akcyja około właściwych robót melioracyjnych, dla których rzezonny fundusz został utworzonym, musiałaby być zupełnie wstrzymaną.

W nzwzględnienu tych właśnie okoliczności, przeprowadziło już c. k. Ministerstwo rolnictwa cały szereg regulacji rzek górskich w Alpach, w drodze osobnych ustaw państwowych przy 60% a wyjątkowo nawet i wyższym udziale skarbu państwa. (Adyga, Drawa, regulacja wód w Tyrolu).

Z powyższych powodów uważa komisya gospodarstwa krajowego za wskazane, przypomnieć rządowi tę ważną dla kraju sprawę w drodze zamieszczonej poniżej rezolucyi, mającej na celu przynajmniej stopniowe przeprowadzenie regulacji naszych rzek karpackich na zasadach przez c. k. Rząd w r. 1885 proponowanych. Coraz trudniejsze bowiem warunki rolnictwa wymagają spiesznej akcyi koło podniesienia wszystkich gałęzi gospodarstwa krajowego, i to akcyi w szerszych rozmiarach, jaką tylko państwo podjąć może, a jaką też rządy sąsiednich państw już podjęły.

Pomijając Prusy i inne państwa niemieckie, dość tu tylko wskazać na Węgry. Kraj ten w ciągu lat dwudziestu mimo ogromnych nakładów na przemysł wydał wedle urzędowej publikacji Ministerstwa rolnictwa z r. 1890 n. p. na regulację Dunaju i dopływów Raby, Drawy, Temes i Begi wraz z obwałowaniami i kanałami osuszającymi i nawadniającymi okragło 42,000.000 zł., a na regulację i obwałowanie Cisy z dopływami, oraz melioracją doliny tej rzeki 97,000.000 zł., razem 139 milionów.

VII.

Rozmiar wykonanych przez biuro melioracyjne w ciągu ostatniego roku prac przygotowawczych, zwłaszcza dla większych robót melioracyjnych jest dosyć znaczny.

Biuro bowiem wykonało niwelację i zdjęcia hydrotechniczne na długości 285⁹¹ kilometrów rzek i potoków z terenem inundacyjnym lub zabagnionym 50,128 morgów, opracowało zaś projekta techniczne dla regulacji rzek i potoków na długości 167³⁴ kilometrów z obrębem zalewanym lub zabagnionym 48.009 morgów.

Również i roboty przygotowawcze dla melioracji miejscowych, wykonywanych przez właścicieli gruntów, któremi się zajmują trzy ekspozytury i jeden inżynier biura centralnego, wprawdzie mniej rażno, ale stale postępują.

Obszar zdjętych dla tych melioracji gruntów wynosił:

- a) pod osuszenie otwartymi rowami 1.190 morgów;
- b) pod drenowanie 1.242¹/₂ morgów;
- c) pod nawodnienie i stawy rybne 1.597 morgów.

Obszar zaś gruntów, dla których sporządzono plany melioracyjne:

- a) dla osuszenia otwartymi rowami 1.068 morgów;
- b) dla drenowania 1.844 morgów;
- c) dla nawodnienia i założenia stawów rybnych 2.305 morgów;

Dalej prowadziło biuro melioracyjne budowę, lub kontrolowało i kolaudowało roboty przy 11 większych przedsiębiorstwach melioracyjnych i nadzorowało wykonanie melioracji miejscowych, przy osuszeniu 40 morgów, drenowaniu 662,6 morgów i nawodnieniu 277 morgów; nadto zaś funkcyonaryusze tego biura brali udział w rozmaitych komisjach wodnych, drogowych i budowniowych, prowadzili referat spraw wodnych w Wydziale krajowym i zajmowali się wykładami w szkołach rolniczych w Dublinach i w szkole ogrodniczej w Tarnowie.

Badając czynności biura melioracyjnego zauważyła komisya gospodarstwa krajowego, że ze wschodniej części kraju wpływa coraz więcej zgłoszeń ze strony pojedynczych właścicieli o pomoc fachową tego biura, którym to wymaganiom jeden wyznaczony do melioracji lokalnych inżynier poddać nie jest w stanie.

Dla tego komisya aprobeuje w zupełności zamiar Wydziału krajowego przygotowania fachowych inżynierów melioracyjnych z pośród inżynierów-asystentów, którzy już odbyli praktykę przy budowie, za pomocą wysyłania ich za granicę na specjalne kursa melioracyjne i podróże naukowe.

Obok tego dostrzegła komisya, że ilość wykonanych, a przez biuro melioracyjne nadzorowanych robót przy melioracjach lokalnych nie stoi w odpowiednim stosunku z rozmiarami projektów.

Wprawdzie część projektowanych robót wykonać mogą i rzeczywiście też wykonują właściciele bez pomocy biura, nie ulega jednak wątpliwości, że ilość wykonanych robót znacznieby się wzmożła, gdyby nadzór techniczny był tańszym i przystępniejszym.

Temu brakowi zaradzić może zdaniem komisji wykształcenie niższego personelu technicznego, tak zwanych podmajstrzych melioracyjnych, do czego też dąży widocznie Wydział krajowy, wedle przedłożonego Wysokiemu Sejmowi sprawozdania o reaktywowaniu kursu specjalnego dla dozorców melioracyjnych.

VIII.

Z przedstawionego przez Wydział krajowy obecnego stanu państwowego funduszu melioracyjnego okazuje się, że tytułem samych bezwrotnych zasiłków przyznano już z tego funduszu sumę 3,991.847 zł. w. a., z czego na kraj nasz przypada 772.623 zł., czyli 19,35%.

Jeżeli się jednak uwzględni udzielone już z tego funduszu poszczególnym krajom i spółkom wodnym pożyczki, tudzież koszta utrzymania oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich, okaże się (wedle wyjaśnień Ministerstwa rolnictwa dołączonych do tegorocznego preliminarza funduszu melioracyjnego) suma zaangażowana 4,593.349 zł. 64 ct. w. a., tak iż udział naszego kraju redukuje się do 16,8%.

Tak stosunkowo szczerpły udział Galicyi w państwowym funduszu melioracyjnym nie czyni zadość potrzebom naszego kraju i nie odpowiada powziętej w tym przedmiocie uchwałie Wysokiego Sejmu z dnia 21. stycznia 1887 l. s. 1068, dlatego komisya zalecić musi Wydziałowi krajowemu dalsze starania celem uzyskania większego udziału dla naszego kraju w tym funduszu.

Wyłuszczywszy w powyższy sposób zdanie swe o czynnościach Wydziału krajowego w dziale melioracyj, komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 10. października 1890 L. 42.452 o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

II. Sejm wyznacza na popieranie drobnych melioracyj w myśl uchwały swej z dnia 26. listopada 1889 dotację roczną w kwocie 5.000 zł.

III. Sejm przyznaje na regulację rzek niespławnych w myśl uchwały swej z dnia 6. października 1882 w rubr. XIII. poz. 163. następujące zasiłki:

a)	Na regulację Raby	pod Winiarami, Stadnikami i Gdowem (1. rata)	2.000	zł.
b)	" "	" " Stanisławowicami i Cichowicami (2. rata)	2.000	"
c)	" "	Dunajca między Gołkowicami a Nowym Sączem (4. rata)	1.000	"
d)	" "	" " Nowym Sączem a Marcinkowicami (2. rata)	1.500	"
e)	" "	" " pod Dąbrową, Marcinkowicami i Kurowem	1.500	"
f)	" "	" " Zbyszycami	1.473	"
g)	" "	" " Gródkiem (3. rata)	1.217	"
h)	" "	" " między Czchowem a Biskupicami (3. rata ost.)	1.500	"
i)	" "	" " Melsztynem a Wróblowicami (3. rata)	2.000	"
k)	" "	" " pod Olszynami	469	"
l)	" "	" " Gierową janowicką	1.000	"
m)	" "	" " Dąbrówką szczepanowską	2.500	"
n)	" "	" " Błoniem i Zgłobicami	1.500	"
o)	" "	Wisłoki " Kleciem, Błaskową i Skurową	4.276	"
p)	" "	" " Pustynią	2.000	"
q)	" "	" " Mokrziem i Parkoszem (2. rata)	1.000	"
r)	" "	" " Przyborowem i Podegrodziem	2.000	"
s)	" "	" " między Przeclawiem a Wolą mielecką (2. rata)	2.000	"
t)	" "	" " pod Dobrzechowem	1.278	"
u)	" "	Sanu " Bartkówką (2. rata)	700	"
v)	" "	" " Bachórzem i Chodorówką (budowle uzupełniające)	2.000	"

w)	Na regulację	Sanu	pod Bachorcem i Pawłokomą (2. rata ost.)	650	„
x)	„	„	Ruską wsią i Iskaniem	1.500	„
y)	„	„	Ostrowem i Prałkowcami	4.701	„
z)	„	Swicy	Kniazioluką i Tiapczem	918	„
aa)	„	„	Lachowicami podróżnemi	1.567	„
bb)	„	„	Lachowicami zarzeczunami	1.433	„
cc)	„	Łomnicy	Perechińskiem (1. rata)	1.000	„
dd)	„	„	Chocinem i Podmichalem (1. rata)	1.500	„
ee)	„	Bystrzycy	nadworniańskiej pod Nazawizowem	1.186	„
ff)	„	Czeremosza	pod Załuczem (3. rata)	1.200	„
gg)	„	Do dyspozycji	Wydziału krajowego	5.000	„
				Ogółem	55.568 zł.

IV. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot prelimitowanych w rubr. XIII. na rok 1891 aż do końca marca 1893 r., a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby jak najrychlej zarządził wypracowanie planów melioracji bagien w dorzeczu Bugu, Pełtwi i Styru i odnośne projekta do ustaw Sejmowi przedłożył.

VI. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w myśl uchwały sejmowej z dnia 17. października 1884 przystąpił bezzwłocznie do stopniowego przynajmniej wykonania systematycznej regulacji rzek karpackich i zgodnie z przedłożeniem swem, wniesionem w roku 1885. do Rady państwa wyjednał w drodze konstytucyjnej 60% zasilek państwowy na te regulacje.

Lwów dnia 11. listopada 1890.

Przewodniczący :

St. Polanowski w. r.

Sprawozdawca :

J. Tarnowski w. r.